

ÇOCUKLARDA KLASİK GİTAR BASLANGIÇ EĞİTİMİ: THIERRY TISSERAND'IN "JE DEVIENS GUITARISTE VOL.1" METODUNUN İNCELENMESİ

Ceren BARAN

Doç. Sorbonne Üniversitesi. ceren_baran_@hotmail.com
ORCID: 0000-0001-5101-2624

Baran, Ceren. "Çocuklarda Klasik Gitar Başlangıç Eğitimi: Thierry Tisserand'ın "Je Deviens Guitariste Vol.1" Metodunun İncelenmesi". idil, 82 (2021 Haziran): s. 963–972. doi: 10.7816/idil-10-82-09

ÖZ

Çocuklarda müzik eğitimi, psikomotor gelişimi desteklemesi ve çocukların kendilerini özgürce ifade edebilecekleri bir ortam sağlaması bakımından vazgeçilmez bir gereksinim olarak görülmektedir. Klasik gitar da müzik eğitiminde sıklıkla kullanılan çoksesli bir enstrüman olarak karşımıza çıkmaktadır ve diğer enstrümanlar gibi belirli bir öğrenme disiplini içinde barındırmaktadır. Bu çalışmanın amacı, besteci ve gitarist Thierry Tisserand'ın, aynı zamanda caz, bossa nova ve diğer müzik türlerinden etkilenecek solfej bilmeyen ve sıfırdan gitar eğitimi alan çocuklar için yazdığı «Je deviens guitariste Vol.1» isimli gitar metodunun erken yaş gitar öğretimine hangi yönlerden katkıları olduğunu ortaya koymaktır. Araştırma, durum tespitine yönelik, betimsel bir çalışma olup genel tarama modeli eksenine dayandırılmıştır. Bu çalışmada döküman ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda metodun erken yaş gitar öğretiminde karşılaşılabilecek sorunların çözümüne yönelik ne tür katkılar getirebileceği tartışmaya açılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Müzik, müzik eğitimi, klasik gitar, gitar öğretimi

Makale Bilgisi:

Geliş: 2 Mart 2021

Düzeltilme: 15 Mayıs 2021

Kabul: 28 Mayıs 2021

Giriş

Müzik tüm bireylerin hayatında doğumdan beri varolan bir olgudur. Anne karnındaki bir bebeğin duyulan seslere karşı tepki verdiği bilinmektedir. "Uzmanların yaptıkları incelemeler göstermiştir ki, anne karnında müzik dinletilmeye başlanan bir bebek özellikle klasik müzik dinletildiğinde hem gebelik sürecinde hem de doğum sonrası süreçte ruh sağlığı bakımından daha sakin bir görüntü çizmektedir" (Uluğbay : 2013)

Doğada duyduğumuz her ses bir müzik yaratabilir. Çuhadar'a (2016:219) göre müzik ortaklaşa bir dil gibidir. "Müzik sözel dille karşılaştırıldığında, müzikal dilin en önemli karakteristik özelliklerinden biri olup tercümesi yapılamaz. Notalar, sesler sözcük değildir; bu yüzden ne başka bir dile ne de başka müzikal bir dile tercüme edilebilirler. Herkesin anlayabildiği eşsiz bir dildir »

Kalaycıoğlu'na göre (2016:1) "Müzikle ilgili her türlü bilgi ve becerinin bireylere sistemli ve etkili şekilde kazandırılması müzik eğitimi yoluyla gerçekleşmektedir." Bu eğitim, solfej ve koro öğretileri ya da enstrüman öğretimi yoluyla küçük yaşlarda başlayabilmektedir. Çok küçük yaşta çocuklarda bu eğitim daha çok ritim üzerinden verilirken, ilerleyen yaşlarda özellikle bir enstrüman çalmayı öğrenmek, çocuk yaşta bir bireyin sağ el ve sol el koordinasyon gelişimi, düzgün bir fiziksel duruşa sahip olması ve beynin matematiksel ve sanatsal yönlerinin ortak kullanımı gibi konularda çocuğun sağlıklı gelişimine yardımcı olmaktadır. "Kulak, eğitildikçe gelişen ve alıştığı tür sesi dinlemeyi seven bir organdır. Dolayısıyla çocukların doğru ve yapıcı tür müzikle erken yaşta tanışmış olmaları önemlidir. Müziği hayatlarının bir parçası olarak yaşayan çocukların, kendileri ve çevresiyle daha uyumlu ve sosyal kişiler olacakları doğaldır"(Yener : 2011: 121).

Erim'e (2016: 172) göre "Çocuklarda çalgıya mümkün olduğunca küçük yaşlarda başlamanın yararları yaygın olarak kabul edilmektedir". Eğitim müziği eserleri bireylerin yaş durumuna, gelişim özelliklerine, konu çeşitliliğine, eğitsel ve kullanım amacına göre düzenlenerek belirli plan ve programa dayalı olarak öğretilmeye başlanmalıdır (Nebi, Yöndem, 2009 : 99). Enstrüman eğitiminin başlangıç yaşı, çalınacak enstrümanın özelliklerine ve çocuğun fiziksel özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin piyano öğrenimine başlanması çok küçük yaşta çocuklar için uygun olabilir iken (Pamukçu ve Özer : 2015 :31) kontrabas veya klarnet gibi enstrümanların öğreniminin daha ileriki yaşlarda başlaması daha uygun olabilmektedir.

Klasik gitar öğrenimine başlamak için belirli bir yaş olmasa da ünlü gitaristlerden çok erken yaşta gitar eğitimine başlayanlar olduğu bilinmektedir. Küçük yaşlarda gitara başlayan Andres Segovia, John Williams, Julian Bream, 8 yaşında gitarla tanışan Manuel Barrueco, 5 yaşındayken gitara başlayan David Russel bu gitaristlere örnek gösterilebilir (Erim : 2016 : 173). "Yaşamda 2-7 yaşları arasında geçen süreyi kapsayan "temel hareketler dönemi" temel becerilerin kazanıldığı bir dönemdir. Bu dönemde denge, koşma, atlama, yakalama, fırlatma, topa ayakla vurma gibi temel becerileri kapsamaktadır. Bu beceriler bütün çocuklarda bulunan ortak özellikler olmakta ve yaşam için gerekli beceriler olduğundan temel beceriler olarak adlandırılmıştır. Temel hareketlerin olduğu bu dönem çocuğun gelişimsel olarak hızla zirveye tırmandığı ve büyük değişimlerin gözlemlendiği bir dönemdir." (Ulutaş, Demir ve Yayan, 2017:1525). Erim'e (2016 : 172) göre gitara başlangıç yaşı çok da erken olamaz ve bireyin bedensel ve zihinsel gelişimi bu konuda önemli bir rol oynamaktadır. Gitara ideal başlangıç yaşı 6 yaş olabilir. Araştırmacı tarafından da erken yaş grubu çocuklarla yıllarca yapılan dersler sonucunda, temel hareketler döneminin sonuna denk gelen 6 ya da 7 yaş gitara başlamak için ideal kabul edilmektedir. Bu süreçte fiziksel ve bilişsel anlamda olgunlaşan çocuk hem solfej hem de gitar öğrenimini aynı anda sürdürebilmektedir.

Bu bağlamda uygun metodu bulmak öğrenci ve öğretmen açısından önem taşımaktadır. 19. yüzyıldaki gitaristlerden Dianisio Aguado, Matteo Carcassi, Ferninando Carulli, Mauro Giuliani, Fernando Sor gibi gitaristler gitar eğitiminin temellerini oluşturacak metotlar yayınlamışlardır (Erim, Yöndem: 2007 : 91). Türkiye'deki ilk kullanılan metot Andres Paleologos'un öğrencilerine önerdiği Maria Rodriguez Arenas'ın Arjantin'de basılan metodudur. Daha sonrasında Türk gitaristlerden Ziya Aydın, Bekir Küçükay, Ahmet Kanneçi, Murat Cemil gibi isimlerin de yazdığı farklı metotlar ülkede gitar eğitiminde kullanılmaya başlamıştır (Aydoğan, Demirbatır: 2017). Sürekli değişen ve gelişen öğretim yöntemleri ve teknikleri bu güne kadar yazılmış metotlarda bazı eksiklikler ve yeni öğretim yolları arama gereksinimi doğurmuştur (Erim, Yöndem, 2007: 93).

Bu makalede, Türkiye'de henüz kullanılmamış olan bir Fransız metodu incelenmektedir. Bu metot araştırmacının 2016-2021 yılları arasında Fransa'daki birçok yaş grubundan gitar öğrencisiyle farklı sayıda metotlar kullanarak yaptığı dersler doğrultusunda analiz edilmiştir.

Yöntem

Bu çalışma nitel bir araştırma olup döküman inceleme ve içerik analizini içermektedir. Nitel araştırmayı "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Çalışma Thierry Tisserand'ın, aynı zamanda caz, bossa nova ve diğer müzik türlerinden etkilenerek de yazdığı, "Je deviens guitariste Vol.1" isimli gitar metodunun, analizini içermektedir. Analiz kapsamında müzikal analiz yöntemleriyle elde edilen veriler betimsel olarak değerlendirilmiştir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma Fransız bir besteci olan Thierry Tisserand'ın gitara yeni başlangıç aşamasındaki çocuklara yönelik yazdığı "Je deviens guitariste Vol.1" isimli metodunun, 7-9 yaş grubu arasındaki çocuklar üzerindeki etkilerinin yapılan bireysel dersler süresince gözlemlenmesi ile sınırlandırılmıştır.

Problem Cümlesi

Fransız besteci Thierry Tisserand'ın "Je deviens guitariste Vol.1" adlı gitar metodunun yeni başlayan çocuklara gitar başlangıç eğitiminde katkıları nelerdir?

Alt Problem Cümleleri:

Gitara yeni başlayan küçük yaşta çocuklarda araştırmacı tarafından gözlemlenen bazı problemler vardır. Bu problemlerin çözümüne yönelik olarak şu sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Doğru gitar tutuşu hakkında metodun önerileri nelerdir?
2. Gitarı tanımlayan terimler, parmak numaraları ve gitar öğrenimine hangi el ile başlanması gerektiği sorusuna metodun önerileri nelerdir?
3. Sol el 4. parmağın yeterince kullanılamaması konusu metotta nasıl ele alınmıştır?
4. Nüans öğretimi metotta nasıl ele alınmıştır?
5. Doğru çalışma alışkanlığını edinmek ve bunun otokontrolünün sağlanması metotta nasıl ele alınmıştır?
6. Sağ el parmaklarının sol el parmaklarından etkilenip parmak tekrarı yapma sorunu nasıl giderilmektedir?
7. Öğrenimin performansa yansıtılması konusunda metodun önerileri nelerdir?
8. Gitarda II. Pozisyon ve diyez işaretinin kullanımı metotta nasıl ele alınmıştır?
9. Gitarda bas ve tiz notaları içeren iki sesli polifonik eser öğretimi konusunda metodun önerileri nelerdir?
10. Metodun görsel dizgisi çocuklara hitap etmekte midir?

Bulgular

Birbirinin devamı niteliğinde olan iki metotluk bir serinin ilki olan bu metot gitara hiçbir bilgisi olmadan başlayan çocuklara yönelik yazılmıştır. Araştırmacı tarafından ilk baskısı incelenen ve 2004 yılında Paris'te basılan metot 68 adet kısa parça barındırmaktadır. Bu parçaları destekleyici gamlar içermektedir. Fransa'daki konservatuvarlarda gitar eğitimindeki ilk senede kullanılmakta ve hemen hemen tüm konservatuvar ve müzik kurumları tarafından kabul görmektedir. Diğer birçok metoda göre görsel anlatımı ve kolay anlaşılabilirliği sebebiyle aynı seviyedeki diğer metodlardan daha yaygın kullanılmaktadır.

Metoda yönelik olarak yapılan incelemede aşağıdaki sorularla yanıtlar aranmıştır.

1- Doğru gitar tutuşu hakkında metodun önerileri nelerdir?

Bu metot gitarın tutuş eğitimi ile başlar. Bu noktada, tutuş eğitimi veren öğretmenin, çocuk için uygun enstrüman seçimi yapabilmesi açısından, gitar eğitimi alan çocuğun fiziksel yapısı ve hangi ölçüde gitar kullanılabileceğini de göz önünde bulundurması önem taşımaktadır. Örneğin, 7 yaşında ortalama fiziksel gelişime sahip bir çocuğun 3/4 boyutundaki bir gitar kullanması uygun olabileceken, yaşına göre daha az gelişmiş fiziğe sahip bir çocuk 2/4 gitar ile daha uygun bir pozisyon elde edebilecektir. Aynı zamanda, bir kız çocuğu ile erkek çocuğunun da fiziksel farkları göz önünde bulundurularak 9 yaşındaki bir çocuk için 7/8 veya 4/4 gitar da tercih edilebilir.

Metotta gitar tutuşu ile ilgili açıklamalarda, kitaptaki açıklamalar kısmında yer alan şekil 1 örneğinde de

görülebileceği üzere sandalyenin ucuna oturulması, ayaklık kullanımı, sol ve sağ ayağın arası açılarak gitarın iki bacak üzerine yerleştirilmesi, gitarın baş kısmının yukarıya dönük olması, sol el bas parmağın klavye arkasında durması ve sağ el kol kısmının gitara destek olması gerekliliği anlatılır.

Şekil 1. Tisserand: 2004 : 4*

Bu tutuş açıklaması belirtilen yaş grubundaki çocuklar için oldukça açıklayıcıdır. Çünkü, çocuklardaki genel eğilim, -anlatılanın aksine- sandalyenin gerisine oturmak, klavyeyi sol el bas parmağı yukarıdan görünecek şekilde kavramak, gitarı yukarı bakacak şekilde değil yatay şekilde tutmak ve gitarı sağ el kol kısmından değil dirsek kısmından desteklemek üzerinedir. Kitapta resimlerle anlatılan bütün aşamalar, gitar tutuşu öğrenmekte olan çocuklar üzerinde uygun bir rol model oluşturmaktadır.

2. Gitarı tanımlayan terimler, parmak numaraları ve gitar öğrenimine hangi el ile başlanması gerektiği sorusuna metodun önerileri nelerdir?

Bu metodun ilk sayfalarında anlatılan gitarın kısımları ve terimler; klavye, teller, eşik, perde vb. öğretmen ile öğrenci arasında aynı dili kullanabilmek açısından önem taşır. Notaları öğretmeye başlamadan önce sağ el kullanımına (tirando ve apoyendo) değinilmesi, (Şaklar: 2001:4) öğrenciye ilerideki parçaları hangi sağ el tekniği ile çalınacağı konusunda yol göstermekte önemli bir yer tutmaktadır.

Nota öğrenimi ilk tel "mi" ile başlar ve ikilik, dörtlük, noktalı ikilik ve birlik notalar ilk parça içinde kullanılır ve açıklanır. Devamında, açık tel öğretimi ikinci tel "si" ve üçüncü tel "sol" ile devam eder. Bu parçalar süresince sadece açık teller kullanıldığı için sol el kullanıma dahil edilmez. Bu yöntem yeni başlayanlar için oldukça uygundur. Öğrenciler sadece nota öğrenerek, sol el kullanımı üzerine yoğunlaşabilirler çünkü sağ el henüz dahil edilmemiştir.

İlerleyen sayfalarda, bir sayfa boyutundaki bir resim ile sol eldeki parmakların "1,2,3,4" olarak ve sağ el parmaklarının "p,i,m,a" olarak nitelendirildiği açıklanır ve sağ ele giriş yapılır. Bu yöntem birçok başlangıç metodunda sıklıkla kullanılmış fakat Tisserand metodunda parmakların büyük bir görsel ile tanımlanması, araştırmacı tarafından oldukça yerinde bulunmuştur. Çünkü, örneğin 7 yaşındaki bir çocuk bir elin parmaklarını sayılar ile ifade ederken, diğer elin parmaklarını harfler ile ifade etmenin sebebini sorgulayabilmektedir. Bu büyük görsel, sol elde -baş parmağın klavye arkasında tutulmasından ötürü- işaret parmağının -piyanonun aksine- 1 rakamından başladığını ve sağ el parmaklarının da İspanyolca isimlerinden ötürü baş harflerinin tüm dünyada aynı şekilde kullanıldığını anlatmak için, öğretmene bir fırsat vermektedir.

İlk üç boş tel üzerinde alıştırmalar yaptıktan sonra, metotta sağ el kullanımına, birçok metodun aksine birinci tel üzerinden değil, üçüncü tel sol telinde la notasının öğrenimi ile başlanmaktadır. Araştırmacının yıllarca farklı öğrencilerle yapılan dersler sonucunda edindiği tecrübeye göre, bu etkin bir yöntemdir. Öncelikle birini ve ikinci teldeki notaları çalmayı öğreten metotlarda, ikinci tel üzerindeki do-re ve birinci tel üzerindeki fa-sol notalarını, 1. ve 3. parmaklar ile çalmayı öğrendikten sonra, üçüncü teldeki la notasını 2. parmak ile çalmanın, bu yaş grubundaki çocuklar için kafa karıştırıcı olabileceği gözlemlenmiştir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, metotta ilk kez sol el parmakları kullanımının üçüncü telde 2. parmak ile yapılması bu sorunsala uygun bir alternatif oluşturmaktadır.

* Şekil 1. deki yazının çevirisi : "Sağ kol rahat, bilek yuvarlatılmış durumda"

3. Sol el 4. parmağın yeterince kullanılmaması konusu metotta nasıl ele alınmıştır?

Metodun ileriki kısmında ilk iki tel ucuncu perdedeki re ve sol notalarını 4. parmak ile çalmak önerilmiştir. Bu şekilde sürekli kullanılmayan ve kullanılmadıkça korelen 4. parmağın çalıştırılması hedeflenmiş ve bu parmağın güçlendirilmesi sağlanmıştır. Çünkü ilerleyen zamanlarda 4. parmak yerine 3. parmak rahatça kullanılabilirken, sadece 3. parmakla pratik yaptıktan sonra 4. parmak kullanımına geçiş, 4. parmağın diğer parmaklara oranla güçsüzlüğü sebebiyle, oldukça zor olabilecektir.

4. Nüans öğretimi metotta nasıl ele alınmıştır?

İkinci ve üçüncü tel üzerindeki notalara geçmeden önce metotta sadece ilk iki boş tel kullanılarak nüans öğretimi yapılmaktadır. Bu kullanım, öğretmene sadece iki kolay faktör üzerinden (Birinci ve ikinci boş teller) piano, forte, crescendo ve descendo nüanslarını öğretebilmeye olanak sağlamaktadır. Şekil 2'de bu kullanım için yazılmış parçadan iki ölçü örnek gösterilmiştir.

Şekil 2. Tisserand: 2004: 12

5. Doğru çalışma alışkanlığını edinmek ve bunun otokontrolünün sağlanması metotta nasıl ele alınmıştır?

Nüans öğretimi ile ilgili bölümün hemen arkasında bir parçayı öğrenirken yapılabileceklerin bir listesi verilmiştir. Kullanılan parmaklara dikkat edilmesi, gitarın doğru şekilde tutulması, her gün çalışılması, parçayı çalarken ölçü aralarında durulmaması vb. vurgulanmıştır. Bu bölüm, öğrencilere baştan beri öğrendiklerini hatırlatmak ve bunun kontrolünü yapmak adına öğretmene imkan oluşturmaktadır.

6. Sağ el parmaklarının sol el parmaklarından etkilenip parmak tekrarı yapma sorunu nasıl giderilmektedir?

Parmaklandırma klasik gitar çalımında ve öğreniminde çok önemli bir yerdedir (Öztutgan, Öztutgan: 2018). Metotta ilk üç teldeki naturel notaların öğrenimi sırasındaki tüm notasyonlarda sol el parmaklandırmasıyla birlikte sağ el parmaklandırması da yazılmıştır. Bu durum, i-m parmaklarını değişimli kullanma gerekliliğini öğretmekte ve parmak tekrarının[†] zararlarını (hızlanamama, eserleri çalarken takılma vb.) anlatmakta öğretmene kolaylık sağlamaktadır. İlk üç teldeki tüm notaların öğretilmesinden sonra arada sadece parmak değişimini öğretmeye yönelik bir parçaya da yer verilmiştir. Bu parça, öğretmene sağ el parmak değişimlerinin önemini anlatmakta oldukça yardımcı olmaktadır. Çünkü sol, si ve mi notalarıyla sınırlı, ilk üç açık telin kullanıldığı, sol elin kullanılmadığı bu parça ile sadece sağ eldeki parmak değişimine odaklanabilmeye izin verilmektedir.

7. Öğrenimin performansa yansıtılması konusunda metodun önerileri nelerdir?

Metotta bilinen melodili Fransız ve evrensel çocuk şarkıları ile repertuar çalışması yapılmıştır. Aşına

[†] Parmak tekrarı: Aynı sağ el parmağını tekrar ederek çalma, i-i ya da m-m gibi (Araştırmacı notu)

olunan çocuk şarkılarına, ilk üç teldeki notalarla ve öğrenilen ritimlerle yer verilmiştir. Bu kullanım, öğretmene olası bir konser ya da sınav durumunda sevilen ve bilinen parçalar çaldırarak öğrenciye bu etkinliklerde yer verdirebilmesini sağlamaktadır. Metot herhangi bir performans durumunda öğrenciye olası bir repertuar önerisi sunmaktadır.

8. Gitarda II. Pozisyon ve diyez işaretinin kullanımı metotta nasıl ele alınmıştır?

Metotta gitarda ilk üç teldeki diyez notaların öğrenimine yer verilmiş ve bunlar kromatik bir gam ile açıklanmıştır. Diyezlerin bu şekilde gösteriminin ardından çalınacak eserlerde sadece sol, do ve fa diyez notalarının yer verildiği eserler kullanılmıştır fakat diyezlerin bu şekilde açıklayıcı gösterimi, öğretmene bir sesin diyezini gitar perdeleri üzerinde bulmayı anlatabilme imkanı vermektedir.

Diyez içerikli parçalarda öncelikle la minör eserlerde sadece üçüncü tel birinci perdedeki sol diyez gösterimine yer verilirken, daha sonra üç diyezli parçalar kullanılmış fakat sadece ikinci tel ikinci perdedeki do diyez ve birinci tel ikinci perdedeki fa diyez bu parçalara dahil edilmiştir. Parça başındaki üç arızanın tüm diyezler kullanılmamasına rağmen yazılımı öğretmene tonalite olgusunu anlatma konusunda olanak tanır. Ayrıca bu metot ile, sol diyez içermeyen ve birinci perdedeki fa ve do notalarının da kullanılmadığı parçalarda, gitarda II. pozisyon kullanımı rahatlıkla öğretilir.

9. Gitarda bas ve tiz notaları içeren iki sesli polifonik eser öğretimi konusunda metodun önerileri nelerdir?

Dördüncü, beşinci ve altıncı açık tellerdeki notaların açıklanmasına, boş tel notalarıyla (mi – la -re) II. pozisyon öğretiminden sonra yer verilmiştir ve açık tel bas seslerin I. pozisyondaki do ve fa naturel sesleriyle harmanlanarak çalınması ile devam edilmiştir. I. pozisyon çalışmasına bas sesleriyle bu şekilde dönüş yapılmasının, I. pozisyon ile II. pozisyon geçişlerini ve bas telleri olgusunu bağdaştırmada oldukça etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Açık bas teller ve ilk üç teldeki naturel sesler ilk etapta aynı anda kullanılması, bir gitar eserinde iki bağımsız ses partisinin aynı anda çalınabileceğini anlatmaya imkan verir. Öğrenci daha önce sadece tek sesli eserler çalabilmekte iken, bu kullanım sayesinde iki sesli eserlerin gitarda çalınabileceğini öğrenebilir.

İki sesli eserler anlatılırken öncelikle yatay melodili ve açık tel bas içerikli eserlere yer verilmiş fakat daha sonrasında boş tel bas ve basit, tek sol el parmağının kullanıldığı arpej içerikli parçalarla anlatıma devam edilmiştir. Araştırmacı, çocuklar ile yaptığı çalışmalarda yatay melodili ve bas eşlikli eserlerde apoyendo sağ el kullanımını ve arpej kullanımı ve bas eşlikli parçalarda ise tirando kullanımını uygulamıştır. Dolayısıyla, metottaki bas ve yatay melodi veya bas ve arpej kullanımı anlatımı öğretmenin gitarda iki sesli eserlerin çeşitli teknikler ile çalınabileceğini anlatmasını sağlayabilmektedir.

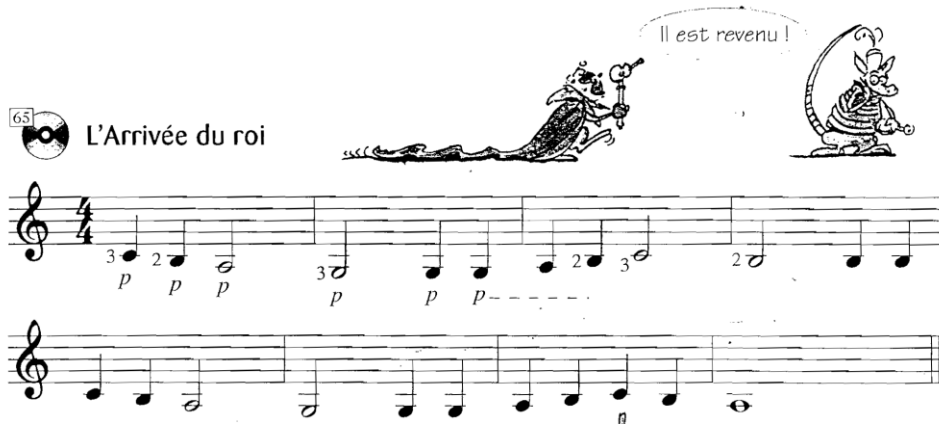
İlerleyen parçalarda, önceden aynı anda çalınmayan bas ve tiz sesler aynı anda çalınarak kullanılmıştır ve bu da öğretmene, sağ elde p parmağı ile i veya m parmağının aynı anda nasıl çekilebileceğini öğretmeyi sağlamaktadır. Bu parçalarda nüans kullanımına da yer verilmiş ve çocukların nüans bilgisinin de tekrardan gündeme getirilmesi sağlanmıştır.

Sağ el p parmağı ile i veya m parmağının aynı anda kullanıldığı polifonik parçalarda, parça başında arıza kullanımı da kullanılarak, öğrencilerin bu konudaki bilgilerinin tazelenmesine vesile olunmuştur. Bu konuyu içeren son polifonik parça II. pozisyon kullanımı ile pekiştirilmiş ve tüm öğrenilen bilgiler bir arada ortaya sunulmuştur.

Kitabın son dört eseri dördüncü, beşinci ve altıncı tellerde I. pozisyondaki naturel bas notalarını öğretmektedir. (Altıncı teldeki fa ve sol, beşinci teldeki si ve do, dördüncü teldeki mi ve fa). Bu parçaların öğreniminde kullanılan kitabın da son dört eseri olan eserler, metodun önceki kısımlarında daha önce bir oktav üstteki notalarla çaldırılmıştır. Bu kullanımla öğrencilerin daha önceden melodisini bildikleri bir eseri yeni öğrendikleri notalarla çalarken daha az tereddüt yaşamaları hedeflenmiştir. Şekil 3 ve 4'te "L'arrivée du roi" adlı eserin iki farklı oktavda çalınacak şekilde kitap içinde yer alışı gösterilmiştir.

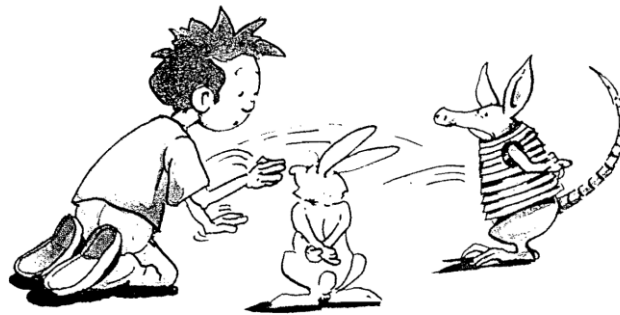
Şekil 4. Tisserand: 2004: 15

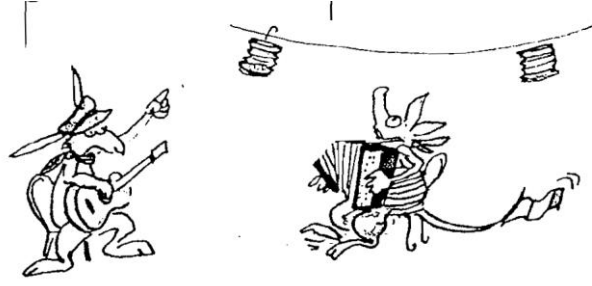
Şekil 3. Tisserand: 2004: 47

10. Metodun görsel dizgisi çocuklara hitap etmekte midir?

Metot kitabın başından beri aynı görsel figürlerle de desteklenmiş ve ideal olarak 7-10 yaş grubuna yönelik bir tasarımla gerçekleştirilmiştir. Kitabın başında kullanılan gitar tutuşunu gösteren çocuk ve iki farklı hayvan figürü, kitap boyunca çeşitli açıklamalar yapmak için kullanılmış ve gerektiğinde küçük karikatürler sayesinde çocukların dikkatinin gitar çalışması üzerinde toplanabilmesi hedeflenmiştir. Bu figürlerden birkaç tanesi Şekil 5 ve 6'da gösterilmiştir.

Şekil 5. Tisserand: 2004: 17

Şekil 6. Tisserand: 2004: 39

Sonuç

Bu çalışmada Fransız besteci Thierry Tisserand'ın "Je deviens guitariste vol.1" isimli metodununun 7-9 yaş grubunda gitara yeni başlayan çocuklar için katkıları ele alınmıştır.

Araştırmacı tarafından, bu metotta, gitar öğrenmeye başlayan bir çocuğun nota okuyabilmesi ve ritim bilgisini içselleştirebilmesi ile gitar çalmak için gereken fiziksel beceri öğretiminin titiz bir şekilde harmanlandığı ve sunulduğu gözlemlenmiştir.

Metotta gitar öğrenimi için doğru bir tutuş kazanılması, gitarı tanımlayan terimler, parmak numaraları ve gitar öğrenimine hangi el ile başlanması gerektiği, sol el 4. parmağın yeterince kullanılmasının nasıl sağlanabileceği, nüans öğretimi, doğru çalışma alışkanlığının edinebilmesi ve sürekliliğinin sağlanabilmesi, parmak tekrarı yapma sorunu, öğrenimin performansa yansıtılması konusu, diyezlin gitardaki kullanımını ve gitarda II. pozisyonu öğretme, bas notalarının öğretimi ve bas ve tiz notaları içeren iki sesli eser öğretimi sorunsallarına önerilerde bulunulmuştur. Tüm eserler çalınırken notaların isimlerinin de söylenmesi gerekliliği kitabın başlangıcında vurgulanmış ve uygulanan yöntemler ile çocuklara aynı anda sağ ve sol el koordinasyonu, polifonik yazının öğretilmesi, notaları okuma becerisi, performans için gerekli repertuarın hazırlanması, farklı eserlerde uygulanan iki değişik sağ el tekniğini ayırt edebilme ve kullanabilme özelliği kazandırılması hedeflenmiştir. Seçilen parçalar ve kullanılan yöntemler ile öğretmene bu bilgilere öğrencilere aktarmak için uygun fırsatlar sunulmuştur.

Belirtilen tüm bu bulgular neticesinde, Thierry Tisserand'ın "Je deviens guitariste Vol.1" adlı metodu araştırmacı tarafından, 7- 9 yaş gurubu için, pedagojik olarak ideal bir klasik gitar öğrenme metodu olarak kabul edilmektedir.

Öneriler

1.Öğrencilerin hızlı algılaması ve çabuk ilerlemesi durumunda metotta opsiyonel olarak ek teknik alıştırmalar kullanılabilir. Bu alıştırmalar çocuklara yönelik kolay anlatımla desteklenmiş legato tekniği, vibrato, rasguado, pizzicato tekniği olarak çeşitlendirilebilir.

2. Metotta ilerleyen aşamalarda bas ve melodi seslerinin beraber kullanılarak polifonik oluşumda yazılmış parçalara daha çok yer verilmesi, öğrencilerin armonik duygumunu geliştirmeye yardımcı olabilir.

3.Metotta sadece diyezlere yer verilmiş olup, bemol notaların kullanımına da değinilebilir.

4. Metotta bas notaları ile ilgili daha detaylı çalışma yapıp, bu konuda öğrencinin daha çok bilgi edinmesi sağlanabilir.

5. Bu metodun sonuna boş teller kullanılarak ya da sadece ilk üç tel kullanımıyla kolaylaştırılan akorlar eklenebilir ve çocuklarda armonik duyuyu güçlendirmek için kullanılabilir.

Kaynaklar

- Aydoğan, M., Demirbatır, R. "Klasik Gitar İçin Yazılmış Başlangıç Metotlarının Karşılaştırılarak İncelenmesi". Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (34), 2018: 147-183.
- Çuhadar, C. Müzik ve Müzik Eğitimi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 (1), 2016: 217-230.
- Erim, A. "Gitar Eğitiminde Başlangıç Yaşı ve Kritik Dönem Olgusu". Sanat ve Tasarım Dergisi, 6 (1), 2016: 169-178.
- Erim, A., Yöndem, S. «Türkiye'de Klasik Gitar Eğitiminde Kullanılan Başlangıç Metodlarından Bazılarının Öğretme-Öğrenme Süreçleri Açısından Karşılaştırılması». Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (14), 2007: 90-109.
- DOI: 10.11616/AbantSbe.208
- Günlü, A. "Klasik Gitar Metodu", İzmir, yy., 2013.
- Öztutgan, Z., Öztutgan, K. «Klasik Gitar Eğitiminde Parmaklandırma (Fingering) Yaklaşımları». Art-e Sanat Dergisi, 11 (21), 2018: 115-133.
- Kalaycıoğlu, I. Erken Yaş Gitar Eğitimiyle İlgili Basılı Öğretim Materyallerinden Bazılarının Karşılaştırmalı Analizi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Bolu, 2016.
- Nebi, G., Yöndem, S. "Makedonya ve Türkiye İlköğretim Okulları 6, 7 ve 8. Sınıflarda Okutulan Müzik Ders Kitaplarındaki Eğitim Müziği Eserlerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi", Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 2009: 97-111.
- Pamukçu, Özer, S. Çocuklarda Piyanoya Başlangıç Yaşı ve Müzik Eğitiminde Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirilmesi. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi, (7), 2016: 29-38
- Şaklar, C. Klasik Gitarda Sağ el Tekniği üzerine yeni bir yaklaşım, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2001.
- Tisserand, T. Je Deviens Guitariste Vol.1, Paris: Henry Lemoine, 2004.
- Uluğbay, S. Müzik Eğitiminin Çocuk Zekâsına Olan Etkileri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 21 (3), 2016: 1025-1034.
- Ulutaş, A., Demir, E., Yayan, E. Motor Gelişim Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Kaba ve İnce Motor Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (3), 2017: 1523-1538.
- Yener, Y. Müziğin Çocuklar ve Yaşlılar İçin Önemi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29 (29), 2011:119-124.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008.

Dipnotlar:

- 1- Thierry Tisserand'ın biyografisi: <http://conservatoire.lille.fr/Professeurs/Thierry-Tisserand>
- 2- Şekil 1. deki yazının çevirisi: «Sağ kol rahat, bilek yuvarlatılmış durumda »
- 3- Parmak tekrarının açıklaması: Aynı sağ el parmağını tekrar ederek çalma, i-i ya da m-m gibi (Araştırmacı notu)

CLASSICAL GUITAR INTRODUCTORY EDUCATION FOR CHILDREN: EXAMINING THE METHOD OF THIERRY TISSERAND'S "JE DEVIENS GUITARISTE VOL.1"

Ceren Baran

ABSTRACT

For children, musical education is considered as an essential need since it supports psychomotor development and provides children with an environment, where they can freely express themselves. Classical guitar is a polyphonic instrument that is widely used in musical education and, as with other instruments, it necessitates a certain level of learning discipline. The objective of the present study is to examine the « Je deviens guitariste Vol.1 » guitar method developed by Thierry Tisserand, being a composer and guitarist and affected by jazz, bossa nova, and other music genres, for children, who have no solfeggio knowledge and are having the first guitar education from scratch, and to reveal on which aspects of early-age guitar education this method has effects. The present research is a descriptive study providing a situation assessment and is based on general survey model. This qualitative study uses various document and content analysis methods. The data were obtained by analyzing this method's contributions to the educational process and by reviewing the literature. Based on the findings obtained as a result of this research, how contributions that this method could offer for resolving the possible problems that might be observed in early-age guitar education are discussed and suggestions are provided for educator and method.

Keywords: Music, music education, classical guitar, guitar education